L-ISTUDJU BIBLIKU FRANĠISKAN F'ĠERUSALEM

Hu magħruf, u ma jistax jiġi miċħud, li l-Kustodja ta' l-Art Imqaddsa f'kull żmien u dejjem kellha għal qalbha u ħabirket kemm setgħet biex toħloq, iżżomm tajjeb u f'waqthom l-Istudji u l-Qagħda xierqa ta' l-Imkejjen Imqaddsa; u ma tridx wisq biex turi li hi, il-Kustodja, għamlet minn kollox biex tħoll dawn il-problemi iebsin. Minn qabel kulħadd kien P. Nikol minn Poggibonsi '1347-1360), li fetaħ it-triq bl-opra tiegħu **"Libro D'Oltremare"** stampata,. u li tagħha mbagħad saru 60 edizzjoni. Warajh, fl-1485 P. Franġisk Surjanu ħareġ bl-opra l-oħra, **"Il Trattato di Terra Santa"**, li hu ta' għerf kbir ħafna fuq il-Palestina. Studju serju ħafna tas-Santwarji u kemm jista' jkun oġġettiv, fl-153: **"Trattato delle piante ed immagini dei Sacri Edifici di Terra Santa"**, ippubblika P. Bernardin Amico. U mbagħad, l-opri: **"Elucidadatio Terrae Sanctae"** ta' P. Franġisk Quaresmi (1639), u **"L'Iconographiae Locorum Sanctorum"** ta' P. Eleazzaru Horn (17-5), li llum ukoll jistgħu jiswew bħala sisien żonqrija għall-istudji serji tas-Santwarji tal-Palestina.

Aktar qrib lejna għandna, imbagħad, lil Fra Lavinio Kollman (1822-1898), lil P. Barnaba Maistermann (1850-1923), u lil P. Gawdenzju Orfali, il miet wisq ċkejken fl-1925.

Dawn il-ftit ismijiet ta' kittieba fost il-ħafna oħrajn juruna sewwa kemm u kif, il-Kustodja Franġiskana ta' l-Art Imqaddsa, matul is-seba' mitt sena ta' l-eżistenza tagħha, ngħatat u ħabirket biex tikseb għarfien serju u oġġettiv ta' l-imferrex dominju merħi f'idejha mill-Knisja bħala apostolat minn tagħha.

Tajjeb wieħed jifhem: il-Patrijiet Franġiskani fil-Palestina għandhom qagħda privileġġjata, biex ma ngħidux waħdanija. Dan ġej m'għandniex xi ngħidu, minn ħafna ġrajjiet: minn dak li huma sa minn seba' sekli magħrufin bħala sidien jew kustodji ta' l-Imkejjen Imqaddsa; mill-ħbiberija jew ġibda li għaandhom lejhom l-Għarab, sew insara, kemm Musulmani; minn dak it-tħarriġ li huma wettqu b'għaqal kbir għall-morda, għall-imsejknin u għall-foqra f'dawk l-imkejjen tax-Xerq, u minn ħafna ħwejjeġ oħra. Dan kollu seta' jgħin u għen tabilħċaqq sabiex tinħoloq ħaġa mixtieqa minn kulħadd: il-waqfien ta' ċentru ta' studji u ta' tiftix arkeoloġiku f'Ġerusalem taħt it-tmexxija ta' l-Irħieb Franġiskani.

* * *

KUNVENT TAL-FLAĠELLAZZJONI

Mhux darba u tnejn, il-Kustodja fittxet li twettaq bl-għemil dan il-ħsieb; u hekk, fl-1924 intagħżel il-Kunvent tal-Flaġellazzjoni fejn inbdew korsijiet ta' l-arkeoloġija, ta' l-istorja tal-Kustodja u ta' l-istorja tal-monarkija ta' Iżraeli. Biex iwettqu dan ix-xogħol ġew imsejħin professuri ta' isem kbir: P. Gawdenzju Orfali, iben il-Kustodja, professur ta' l-Arkeoloġija, P. Rafel Casali, tal-Provinċja Romana u Professur ta' l-Is-

torja, u P. Adrijanu Malo, tal-Provinċja tal-Kanada, Professur ta' l-Iskrittura. Dan il-kors, mibdi tajjeb u mwassal sa l-1925, kollox kien juri li fil-ġejjieni l-ħaġa kellha timxi aħjar u ż-żerriegħa ċkejkna miżrugħa tajjeb kellha tagħti l-frott bnin tagħha, meta f'daqqa waħda P. Adrianu Malo kien ġie msejjaħ f'Montreal u P. Gawdenzju Orfali ġie maqtul f'inċident tal-karrozzi, fit-triq bejn Kafarnahum u Ġerusalem.

Għalkemm iżda ġara dan kollu u għalkemm kien donnu kollox sa jisfa fix-xejn, l-iżjed billi P. Gawdenzju Orfali kien ir-ruħ ta' li Studium Biblicum tal-Flaġellazzjoni, sewwa sew wara ftit inqas minn sentejn, instab il-mod li dak li kien ġa mibdi għandu jkompli jitwettaq u mqiegħed fuq sisien sodi u qawwija.

L-ISTITUT BIBLIKU

Fl-1927 kien Kustodju ta' l-Art Imqaddsa r-Rev.mu Patri Awrelju Marotta, li għall-Għid il-Ħamsin ta' dik is-sena kien jinsab f'Santa Marija ta' l-Anġli, f'Assisi, għall-Kapitlu Ġenerali ta' l-Ordni Franġiskan, bħala rappreżentant tal-Kustodja. Dan fil-Kapitlu Ġenerali kellu żmien jitlob mill-Kapitolari, "It-twaqqif ta' Skola Biblika" f'Ġerusalem. Qamet fost il-kapitolari tislita kemm xejn twila u, wara li ġiet studjata u miflija tajjeb it-talba tar-Rev.mu P. Kustodju, il-Kapitolari għalenija qablu li għandha titwaqqaf f'Ġerusalem l-"Iskola Biblika Franġiskana". Fid-19 ta' Novembru ta' dik l-istess sena (1927), il-Ministru Ġenerali, ir-Rev.mu P. Bonaventura Marrani, flimkien mad-Definitorju Ġenerali tiegħu, xandar id-digriet tat-twaqqif ta' "L-Istitut Bibliku Franġiskan", u ta' kif għandu jitmexxa

L-Istitut Bibliku ta' Ġerusalem ġie fl-istess ħin mgħaqqad mal-Kulleġġ Internazzjonali Franġiskan "Sant'Antonio" ta' l-Ordni f'Ruma, li dan għal-

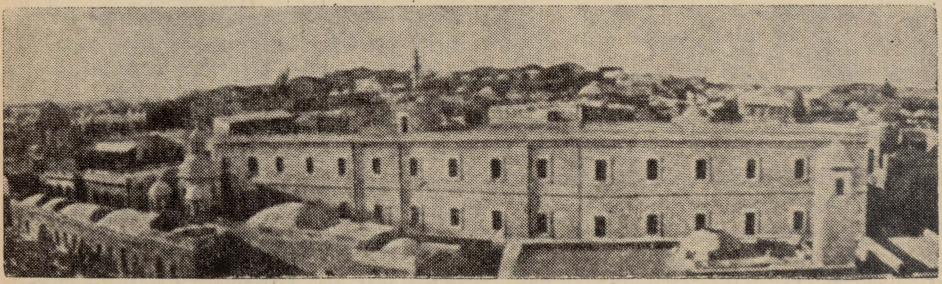

L-Istudju Bibliku Franġiskan f'Ġerusalem.

mel, imbagħad, li l-fakultà ta' l-Iskrittura minflok tliet snin (bħalma kienet) tagħmel il-kors tagħha ta' erba' snin: sentejn ta' studju bibliku f'Ruma u sentejn f'Ġerusalem. Ġie mfassal il-programm ta' l-istudji, ġew magħżulin Letturi u Professuri minn ħafna Provinċji ta' l-Ordni, u minn dik l-istess sena, 1927, bdew il-korsijiet regulari li baqgħu sejrin sal-1935.

ATENEW ANTONJAN PONTIFIĊJU

Sa dan it-tant, il-Kulleġġ Internazzjonali ta' Sant'Antnin, f'Ruma, ġie mgħolli mis-Santa Sede fil-grad ta' Università, bl-isem ta' "Atenew Antonjan Pontifiċju" u, għalhekk, ġiet imneħħija l-fakultà ta' l-Iskrittura, li din ġiet imdaħħla fil-fakoltà fil-kors ta' tliet snin tat-Teoloġija. B'hekk

waqgħet dik ta' Ġerusalem, għalkemm baqgħet sa żmien sena oħra tilqa' fi ħdanha studenti mill-Atenew oAtonjanu.

Fis-sena 1940, qamet it-tieni gwerra dinjija: Letturi u Professuri ġew imwarrba mill-Kunvent tal-Flaġellazzjoni, li kien ġie magħmul bħala mkien għar-Reliġjużi Internati Tedeski u Taljani. Iżda, qrib l-aħħar tassena 1943, biċċa sewwa mill-kunvent ġiet meħlusa mill-patrijiet internati tal-gwerra, xi Letturi u Professuri setgħu jiftħu mill-ġdid li 'Studium', reġgħu ġew miftuħa l-Mużew u l-Bibljoteka u waslu biex jorganizzaw mill-ġdid il-korsijiet regulari ta' l-istudji.

Mis-sena 1950 'il quddiem, nistgħu ngħidu, kien iż-żmien l-iktar ġieh għal li 'Studium Biblicum Franciscanum'.

U tassew: Letturi u Professuri mill-iżjed ta' ħila ġew mibgħutin mir-Rev.mu P. Ministru Ġeneral ta' l-Ordni u l-istudenti ta' l-Antonianum reġgħu kull sena jiġu jissuktaw l-istudju tal-Bibbja b'korsi ta' studju mill-aħjar. Mill-1950 sal-1960 l-Istitut laqa' fih u temmu l-istudji tagħhom 35 reliġjuż Franġiskan, u għadd ieħor ta' Ordnijiet u Kongregazzjonijiet reliġjużi barranin temmu wkoll il-korsijiet ta' l-istudji tagħhom. 23 professuri oħra barranin tas-Sagra Skrittura temmew l-istudji tagħhom fil-Bibljoteka u ħadu sehem fl-eskursjonijiet arkeoloġiċi.

Mhux ta' min ma jfakkarx li sa minn dik is-sena 1950, il-Letturi ta' l-Istitut Bibliku Franġiskan ta' Ġerusalem ħolqu l-"**Liber Annuus**", li hu mhux ftit imfaħħar u milqugħ mill-istudjużi ta' kull nazzjon minħabba s-serjetà u l-qawwa ta' l-argumenti li jġib kull darba, kif ukoll ta' min ifakkar is-suċċess kbir li kellu l-"**Atlante Biblico**" tar-RR. PP. Letturi Lemaire u Baldi, li tiegħu ġa saru edizzjonijiet bil-Franċiż u bil-Ġermaniż.

Bħala sedi ta' li "Studium Biblicum", il-Kustodja ta' l-Art Imqaddsa, b'sagrifiċċju mhux ċkejken, ċediet l-ospizju tal-Flaġellazzjoni, li fl-1928-29 kienet żiedet u bniet fih naħa ġdida. Il-bini kif imkabbar illum għandu, barra mill-pjan t'isfel, żewġ pjanijiet oħra fuq, barra mir-refettorju, kċina, swali għall-iskejjel, u ħwejjeġ oħra. Fih imbagħad 46 kamra mgħammrin sewwa b'kulma jinħtieġ. Fuq il-bini kollu hemm ukoll bejt kbir b'deħra mill-isbaħ tal-belt u tal-ħâra tat-Tempju. Fit-tieni sular, imbagħad, hemm tliet swali kbar għall-iskejjel ukoll.

IL-BIBLJOTEKA

Fis-sajf ta' l-1959, il-Kustodja ħasbet biex tibni salun ġdid fuq il-bibljoteka l-qadima, li issa qiegħda għal-laqgħat u konferenzi. Il-bibljoteka l-ġdida qiegħda ma' l-ewwel pjan ta' li Studium u li għaliha tgħaddi minn sala kbira ħafna tal-lettura. Hi ħaġa stramba li dawn il-ħwejjeġ hekk meħtieġa għall-Istitut ma sarux sa mill-bidu. Dan iżda ma sarx, u ma setax isir, minħabba li sitt sidien riedu jagħfsu wisq lill-Patrijiet tal-Kustodja biex ibiegħulhom xi art tagħhom.

Kellu, għaldaqshekk, jiċċekken xi ftit il-kunvent billi jittieħdu minnu erba' kmamar u biċċa mill-kuritur biex jista' jsir ir-refettorju u s-sala tal-konferenzi ssir bibljoteka. Imwettaq dan kollu fl-ewwel xhur ta' l-1960, saret il-Bibljoteka l-ġdida u ġiet imsawra sewwa.

Il-bibljoteka l-ġdida hi ta' karattru għal kollox bibliku. B'amar tal-Kustodju u d-diskrettorju tiegħu, il-kotba kollha, ir-rivisti ta' l-Alkeoloġija u l-ġabra sħiħa ta' l-Itinerarji li kien hemm fil-Kunvent ta' San Salvatur, ġew meħudin fil-Flaġellazzjoni, fejn ġiet is-sedi tas-sezzjoni biblika tal-Bibljoteka Ġenerali, li llum fiha aktar minn 9,000 volum u li tirċievi madwar it-80 rivista biblika jew arkeoloġika.

MUŻEW TA' L-ISTITUT BIBLIKU

Il-Kustodja ta' l-Art Imqaddsa, sa mill-1902, kellha diġà mużew arkeoloġiku fil-Vunvent ta' San Salvatur, li fl-1927 ġie meħud fil-Flaġellazzjoni, u li ġie inawgurat fl-1931. Fih 10 swali li fihom il-materjat huwa mqassam f'sezzjonijiet: Greko-Romana, Kristjana, Ebrajka u topografika; u oħra, imbagħad, arkeoloġika tal-Palestina, b'ċeramika taż-żminijiet tal-qedem sal-perijodu Tork, oħra tal-Mesopotanja u sezzjoni oħra ta' l-Eġittu.

Barra minn dik taċ-ċeramika, tal-ħġieġ u tal-bronz, hemm ukoll dik tan-Numiżmatika, xi 10,000 munita antika, li f'dawn l-aħħar snin ġiet miżjuda ħafna, u hi stmata bħala l-aqwa waħda tad-dinja. Hemm ukoll sala b'ġabra tal-Flora u Fawna tal-Palestina. Ta' min isemmi wkoll fl-aħħarnett, iż-żewġ skrizzjonijiet: waħda b'kitba antika Ġeorġjana, u l-oħra b'kitba Aramajka tas-seklu IV Q.K., li kienu nstabu f'Kerak.

Ngħidu wkoll: il-Kustodja tat-Terra Santa fl-1933 ħolqot għaqda ta' Letturi speċjalizzati fl-Arkeoloġija sabiex jagħmlu "skavi, taħfir u tiftix" xjentifiku - arkeoloġiku fl-Imkejjen Imqaddsa, b'hekk illum l-aqwa Mkejjen ġew imseddqa b'dati storiċi u arkeoloġiċi tai-prlm'ordni. L-ismijiet PP. Letturi: Saller, Bagatti, Governanti u oħrajn huma ta' fama kbira għal dawn ix-xogħlijiet kbar u tal-għaġeb.

FEJN TAĦDEM IL-KUSTODJA MISSJUNARJA TA' L-ART IMQADDSA

Il-Kustodja Missjunarja ta' l-Art Imqaddsa, kif jafu sewwa l-ħbieb tagħna, hi mferrxa u taħkem mhux biss fuq l-hekk imsejħa art tal-Palestina — l-Istat ta' Iżrael u fin-naħat kollha l-lum maħkumin mis-suldati ta' Iżrael — iżda wkoll dawk il-pajjiżi ta' qrib il-Libnan, is-Sorija, il-Ġordan, l-Eġittu u l-gżira ta' Ċipru. Id-differenza fil-lingwa, fi drawwiethom u fl-imġiba ċivili u reliġjuża tagħhom dawn il-pajjiżi joħolqu — bħalma wieħed malajr jista' jifhem — tfixkil mhux żgħir għax-xogħol u l-ħidma missjunarja tal-Franġiskani ta' kull pajjiż minnhom, iżda l-Missjunarji ta' l-Art Imqaddsa, minħabba l-internazzjonalità tagħhom dejjem setgħu jaqdu sewwa l-għan ewlieni tal-missjoni tqila li lilhom hi mogħtija mill-Knisja Kattolika.